

просторового і часового зв'язку, індивідуальних відмінностей, що допомагає засвоювати матеріал повноцінно.

Отже, використання мультимедіативного підходу допомагає підвищити ефективність і прискорити процес засвоєння матеріалу. Питання потребує подальших досліджень, особливо у практичній площині.

Список використаних джерел

1. Мельникова К. О. Використання мультимодальних методів викладання і цифрових технологій у процесі навчання іноземній мові в сучасній школі // *The new man in foreign policy*. – 2018. – № 45 (89). – С. 65–70.
2. Монахова Г. А. Мультимодальні технології в навчальному процесі вищої школи // *Теорія і практика загального розвитку*. – 2013. – №11. – С.158–160.
3. Попко І. А. Сучасні тенденції у викладанні іноземних мов у вищих навчальних закладах // *Лінгвометодичні концепції викладання іноземних мов немовних вищих навчальних закладах України*. – 2003. – С. 278–294.

Кондрашевська Є. В., здобувачка вищої освіти 2 курсу, група ФАМ -201

Науковий керівник – **Колеватов О. О.**, к.і.н., доцент

Національний університет «Чернігівська політехніка» (м. Чернігів, Україна)

УКРАЇНСЬКИЙ РУХ «ПЛАСТ»

Питання історії зародження і діяльності скаутськопластового руху в Україні, його ідейні засади і принципи організації викликають інтерес не лише у істориків, але й серед громадських діячів та широкого кола української молоді.

На початку ХХ ст. у 1908 р. англійський лорд Роберт Байден-Павел опублікував відомий твір «Скаутінг для хлопців», з якого і почалася розбудова та поширення скаутського руху молоді з Англії по всіх культурних регіонах світу [1].

Українські педагоги О. Тисовський, П. Франко, І. Чмола, познайомившись із програмою скаутінгу, переконалися у необхідності створення подібної організації для української спільноти. «Пласт», як українська скаутська організація, виникла на території Західної України у 1911-1912 рр. Назва «Пласт» завдячується І. Боберському (педагог, заслужений організатор сокільсько-січового руху в Західній Україні), який взяв її від козаків-пластунів (розвідників). Символом «Пласту» став СКОБ (орел). О. Тисовський своє бачення української молодіжної організації оформив у 12-ти правилах, яких повинна дотримуватись молода людина. Багато років по тому він писав: «Я радше побоювався, що завдяки скавтінгіві молодь західних країн дуже випередить нашу українську молодь, і ми, як народ завжди будемо позаду. А тому, що я мав устійнений моральний і національний світогляд, то маю важне було передусім – ясне оформлення такого світоглядного закону, який вказував би виразно, куди йти, щоб не дати себе перегнати іншим» [1]. Першим завданням «Пласту» О. Тисовський вважав виховання характеру молодої людини. Це виховання повинно було проводитись не на географічній, економічній чи релігійній основі, а тільки на загальній і патріотичній. Головну увагу він приділяв самовихованню при допоміжній ролі вихователя в «Пласті».

В Україні одна з перших скаутингових дружин була створена на Катеринославщині 1909 р. (очолив її Ю. Гончарів-Гончаренко). Незабаром скаутські організації виникли в Ізюмі, Слов'янську, Харкові, Луганську. Гуртки були українськими за складом учасників, проте національним вихованням молоді вони не займалися. Перша національна скаутська організація «Пласт» створена у Львові восени 1911 р. Її очолив студент Львівської політехніки І. Чмола. Його гурток вів більше військову, ніж пластову роботу. В організації І. Чмоли панували сувора дисципліна й точність. Практичний вишкіл відбувався на місцевості у передмістях Львова. Багато сил та наснаги пластунам давали багатокілометрові марші. Під час літніх заходів 1912 р. був влаштований перший двотижневий табір пластунів на Говерлі. Проіснувала ця пластова організація до осені 1912 р. і передала свій невеликий досвід Комітетові академічної молоді та Січовій організації. 12 квітня 1912 р. 40 членів пластового

гуртка Академічної гімназії у Львові склали першу присягу українських скаутів. «Пласт» тісно співпрацював з осередками «Сокола-Батька» [2].

Організатором іншого осередку «Пласту» став П. Франко, який на той час вчителював у Львові. У грудні 1911 р. він створив таємний гурток при філії Української гімназії, який об'єднав учнів старших класів. У березні 1912 р. гурток переріс в досить чисельну пластову організацію, яка існувала до початку Першої світової війни й нараховувала близько 120 чоловік. Ще один пластовий гурток П. Франко заснував на початку квітня 1912 р. у дівочій семінарії Українського педагогічного товариства у Львові, провід якого згодом передав учителям. Головний ухил в цих гуртках робився на фізичну підготовку, в якій їх організатор бачив головне завдання скаутінгу [1].

Організація «Пласту» просувається швидкими темпами і у 1914 р. П з'їзд пластових представників вибирає «Осередок Пластової Управи», відбувається перша пластова зустріч, перші змагання та участь «Пласту» у ювілейному Січово-Сокільському Крайовому Здвижі у Львові. 1914 р. починається війна і більша частина пластунів йде до лав січових стрільців. На деякий час військові дії призупинили пластову працю, але в 1915 р., коли бойова лінія пересунулась трохи на схід, відроджуються пластові осередки в Галичині. У 1917 р. утворюються пластові гуртки на Сході України, а згодом у 1919 р. український уряд заснував у Кам'янці-Подільському комісію для військових юнацьких шкіл та «Пласту». Пластуни беруть жертовну участь в обороні України перед наступом ворожих польських сил, що вважали Галичину своєю провінцією. У 1920-1921 рр. відновлює свою діяльність спочатку під власною назвою, а згодом як секція визнаного польською владою «Українського Товариства Охорони Дітей та Опіки над Молоддю» [3]. Коли у 1930 р. «Пласт» охопив значну кількість середньошкільної та ремісничої молоді та мав успіх в організуванні сільського пластового юнацтва, а в Карпатах і по всій Україні відбувались численні пластові табори, окупаційна влада остаточно заборонила «Пласт». Це сталося 26 вересня 1930 р. З цього часу пластова діяльність ведеться підпільно.

У період Другої світової війни, на жаль, «Пласту» не вдалось відновитись у первісній формі, тому він і надалі діяв підпільно під іншою назвою та формою. Приблизно 200 тисяч українців опинилось після закінчення війни у таборах «переселених осіб» на території Німеччини та Австрії. «Пласт» знов відроджується і охоплює значну частину української молоді. В цей час відбувається конференція пластунів в Карльсфельді (Баварія), яка обирає провід Союзу Українських Пластунів Емігрантів. Масово організовується молодь, проходять табори, відбуваються курси виховників і опрацьовуються виховні матеріали. Починають наново виходити пластові журнали. Переселення з таборів у Німеччині й Австрії до заморських країн тривало декілька років. «Пласт» активно діє та розвивається більш ніж в 6 країнах світу [3].

«Пласт» становив важливу складову українського молодіжного руху в країнах міжвоєнної Європи. Найбільш потужним був «Пласт» в Чехословаччині. В цій країні перші скаутські гуртки заснували студенти – представники політичної і військової еміграції переважно з центрально-українських земель. Так, ще в 1921 р. в Празі та Подебрадах, були створені пластові дружини за зразком чеських скаутських організацій. В 1925 р. в Празі організована «Українська Пластова Команда», яка координувала свою діяльність з «Верховною Пластовою Командою» у Львові. Варто зазначити, що «Пласт» в еміграції підтримував зв'язок та налагодив активну співпрацю з «Пластом» на українських землях. Український пластовий рух в еміграції і, зокрема, його найбільша координуюча організація «Союз українських пластунів емігрантів в ЧСР» (СУПЕ) – відігравали важливу роль в справі пропагування української справи за кордоном. Зокрема, протестуючи проти антиукраїнської політики польського уряду в Східній Галичині та Волині, пластуни розгорнули широку інформаційну кампанію. До міжнародних організацій (в основному скаутських) розсилались інформаційні бюлетені іноземними мовами, де наводились дані про «Пласт» та подавались короткі відомості з історії та культури України [4].

Сьогодні «Пласт» – це потужна скаутська організація. Він організовує численні табори, кожен з яких має свою спеціалізацію (летунський, морський, військовий, спортивний, мандрівний, виховно-вишкільний та ін.). Окрім таборів, відбуваються акції різного спрямування – спортивні змагання, спартакиади, змагання з пішого мандрівництва «Стежками героїв» та «Осінній рейд», фестиваль пластової творчості «День пластуна», інтелектуальні змагання «Орлікіада» та інші. До речі, пластуни щороку беруть участь в акції «Вифлеємський вогонь миру», розповсюджуючи вогонь по всіх містах України. Вогонь пластуни отримують від польських скаутів – харцерів [5].

Наприкінці 2021 р. «Пласт» в Україні об'єднав понад 8500 членів різного віку і таким чином є найбільшою молодіжною організацією України. Сьогодні біля 120 осередків «Пласту» діють у всіх областях України. Пласт активно співпрацює з органами державної влади та громадськими організаціями, реалізуючи різноманітні соціальні та виховні програми. 24-25 листопада 2018 р. в Києві відбувся Крайовий пластовий з'їзд, де прийняли стратегію «Пласту» до 2030-го року. 30 травня 2019 р. Верховна Рада ухвалила закон про визнання і підтримку національної скаутської організації «Пласт» на державному рівні. Однак Президент Зеленський 4 вересня 2019 р. ветоував закон про державну підтримку «Пласту» [6].

Отже, головною історичною заслугою пластового руху, його творців і провідників було насамперед формування національної свідомості на історичних традиціях і загалом державницької орієнтації серед українства, особливо молоді, що є актуальним для нашого сьогодення.

Список використаних джерел

1. Кирик Л. Пластовий рух та його роль у формуванні військової еліти. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://ukrbulletin.univ.kiev.ua/Visnyk-16/Kyryk.pdf>
2. Якимович Б. З. Пласт. Український пластовий улад. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.history.org.ua/?termin=Plast_tovarystvo
3. Українська Скаутська Організація Пласт. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://uahistory.co/article1/rjoft.html>
4. Гуменюк О. Українські молодіжні організації в міжвоєнній Європі: типологізація та форми діяльності. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://eprints.oa.edu.ua/5868/1/32.pdf>
5. 100 років українського скаутингу, або що таке Пласт. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://skole-rda.gov.ua/news/11-37-06-04-10-2017/>
6. Пласт у ХХІ столітті. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://inlnk.ru/meeAxY>

Костюченко Н. Д., здобувачка вищої освіти 2 курсу, група КЮ-202

Науковий керівник – **Гаценко І. О.**, к. філ. н., доцент

Національний університет «Чернігівська політехніка» (м. Чернігів, Україна)

МОВА ВІЙНИ

Ні для кого не секрет, що з 24 лютого наша країна потерпає від діянь та наслідків жорстокої військової агресії з боку росії. Війна ніколи не проходить безслідно, вона змінює людей, державу, суспільство. Саме в такий тяжкий період мова стає бронєю, зброєю та символом нескореності українського народу. Будь-які події, особливо національні трагедії, підштовхують до поновлення мови, активного словотворення. Разом з тим, нам випав шанс не тільки вплинути на хід історії, але і збагатити українську мову військовими неологізмами.

На думку А. Ликова, неологізми – це нові слова мови на початку своєї історії мовного життя [1, с. 85]; вони з'являються в певний період і згодом перестають бути новими, потрапивши до активної або застарілої лексики [1, с. 43]. За визначенням Н. Котелової, неологізми – це «власне нові, уперше створені або запозичені з інших мов слова та слова, відомі в мові раніше, але / або обмежено вживані за рамками літературної